

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

B E L S K D U Ż Y

1. Nazwa

**KAPLICA CMENTARNA
Z KOLUMBARIAMI**

2. Czas powstania

1822 r.

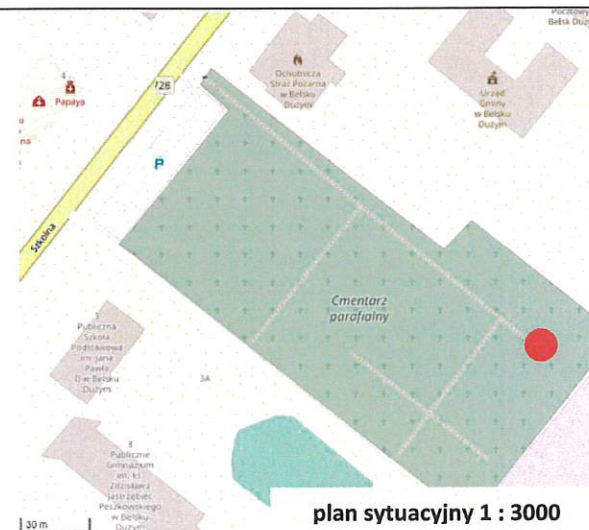
4. Adres

ul. Szkolna, 05-622 Belsk Duży

nr ewidencyjny działki 137

nr księgi wieczystej

11. Materiały graficzne

www.openstreetmap.org

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie

powiat grójecki

gmina Belsk Duży

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°49'24.7"; E: 20°48'37.6"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

8. Właściciel i jego adres

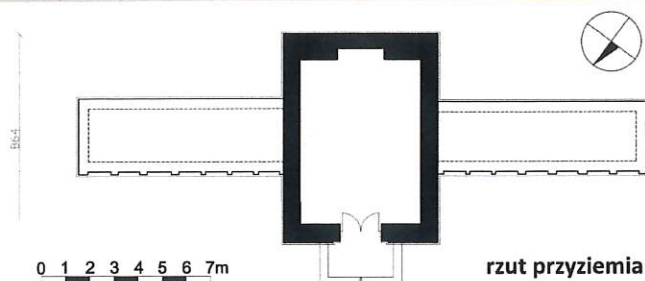
Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Trójcy
w Belsku Dużym, ul. Modrzewiowa 4,
05-622 Belsk Duży

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Formy ochrony

- Wpis do rejestru zabytków:
południowo-wschodnia część cmentarza
rzymsko-katolickiego w Belsku Dużym,
pod nr rej.: **A-1374** na podstawie
Dec. 203/2017 z 27.02.2017 r.

12. Historia (w tym przebudowy, remonty, konserwacje), autorzy, styl

Cmentarz grzebalny w Belsku Dużym został założony wkrótce po erygowaniu Parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w 1779 r. i wzniesieniu kościoła. Został powiększony w 1951 r. w stronę północno-zachodnią.

Kaplica cmentarna została ufundowana przez Klementynę z Kozietulskich Walicką w 1822 r. Tu pochowano 28 osób związanych z rodziną fundatorów.

Wzniesiona zgodnie z zasadami klasycyzmu.

13. Opis

SYTUACJA: przy drodze krajowej nr 728, ok 450 m na południowy-wschód od kościoła pw. św. Trójcy w Belsku Dużym, we wschodniej części cmentarza rzymskokatolickiego – na zakończeniu głównej alei prowadzącej od bramy wejściowej.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA:

Ściany murowane z cegły, tynkowane obustronnie, wewnątrz polichromowane.

Sklepienia/stropy: sufit z fasetami.

Więźba dachowa – niedostępna.

Pokrycie dachowe: kaplica – z blachy płaskiej na rąbek stojący, w kolorze czerwonym; kolumbaria – blachodachówka w kolorze ceglстым.

Posadzki i podłogi – wylewka betonowa.

Schody zewnętrzne (przed wejściem do kaplicy) z kostki betonowej, 2-stopniowe; wewnątrz – 3-stopniowy podest; wyrównawcze, w postaci dwóch stopni, prowadzące z zewnątrz budynku do wnętrza kaplicy.

Okna drewniane, ościeżnicowe stałe, w elewacjach bocznych, półokrągłe, dzielone wachlarzowo w trzech rzędach 14. kwaterami zbliżonymi w kształcie do trapezów.

Drzwi w elewacji północno-zachodniej, drewniane, ościeżnicowe za węgarkiem, prostokątne, 2-skrzydłowe, z nadświetlem o podziałach analogicznych jak w oknach; **awers** opierany dekoracją płycinową (skrzydła 3-płycinowe z lustrami, oraz metalową gałką w środkowej płycinie) **rewers** w konstrukcji deskowo-szpongowej z zawiasami z pasowymi z hakiem, zamkiem, parą zasuwek.

RZUT złożony z jednonawowej, prostokątnej kaplicy i dwóch kolumbariów na planie prostokąta, dostawionych do części środkowej kaplicy od strony północno-wschodniej i południowo-zachodniej.

BRYŁA zwarta, jednokondygnacyjna, bez podpiwniczenia. Złożona z przylegających do siebie różnej wielkości prostopadłościanów. Kaplica kryta dachem trójspadowym, nad kolumbariami dach pulpitowy.

ELEWACJE otynkowane, z obróbkami blacharskimi. Kaplica i kolumbaria na cokole zakończonym fazowaniem. Cokół kaplicy wyższy niż ten w obrębie kolumbariów. Wokół kaplicy podwójny, profilowany gzyms obiegający budynek dookoła.

Elewacja północno-zachodnia (frontowa) 15-osiowa, symetryczna; składa się z budynku kaplicy i flankujących ją dwóch budynków kolumbarium. **Kaplica** 1-osiowa, symetryczna, z otworem drzwiowym na osi, umieszczonym w niszy. W pasie międzygzymsowym prostokątna tablica z inskrypcją /NA CHWAŁĘ BOGA I KU UCZCZENIU WIERNYCH ZMARŁYCH KLEMENTYNA Z KOZIETULSKICH WALICKA S.M. W Rku. 1822 WYSTAWIŁA/. Zwieńczona trójkątnym ogzymsowanym tympanonem, z owalnym okulusem na osi (w opasce z trójkątnych ząbków) oraz attyką z gzymsem i umieszczonym na niej schodkowym szczytem, zwieńczonym krzyżem. **Kolumbaria** – symetryczne, 7-osiowe, z niszami o zróżnicowanej szerokości, flankowanymi pilastrami, w których umieszczone jedna lub dwie płyty epitafijne o zróżnicowanym kształcie, dekoracji i inskrypcjach (kolumbarium prawe – 13 płyt, kolumbarium lewe – 12 płyt); zwieńczone gzymsem podokapowym. **Elewacje północno-wschodnia i południowo-zachodnia** z półokrągłym oknem na osi. **Elewacja południowo-wschodnia (tylna)** pozbawiona dekoracji i artykulacji.

WNĘTRZE kaplicy z polichromią ścienną, stylizowaną na neogotycką. Na ścianie ołtarzowej iluzjonistycznie malowany ołtarz, z centralnie umieszczonym, w płytkiej niszy, olejnym obrazem na płótnie z przedstawieniem Ukrzyżowanego Chrystusa. Na przeciwległej ścianie malowidła z motywami wanitatywnymi w postaci: kosy, klepsydry, przełamanej i gaszonej pochodni. Na ścianach bocznych (wschodniej i zachodniej) przedstawienia *Agnus Dei* oraz Anioła Pana flankowane panopliami z umieszczonymi w części centralnej motywami korony królewskiej, hełmu rycerskiego, tiary papieskiej i mitry książęcej oraz wzbogaconą dekoracją złożoną z elementów architektonicznych m.in. wiązek kolumn. Na suficie przedstawienie sceny Sądu Ostatecznego umieszczonej w profilowanej ramie otoczonej dekoracją roślinną, złożoną ze stylizowanych maswerków.

WYPOSAŻENIE oryginalne – nie zachowało się; w niszy mensa ołtarzowa z obrazem Chrystusa ukrzyżowanego na 3-stopniowym drewnianym podeście. **INSTALACJE** brak instalacji elektrycznej, odgromowej, wodno-kanalizacyjnej, przeciwpożarowej, grzewczej.

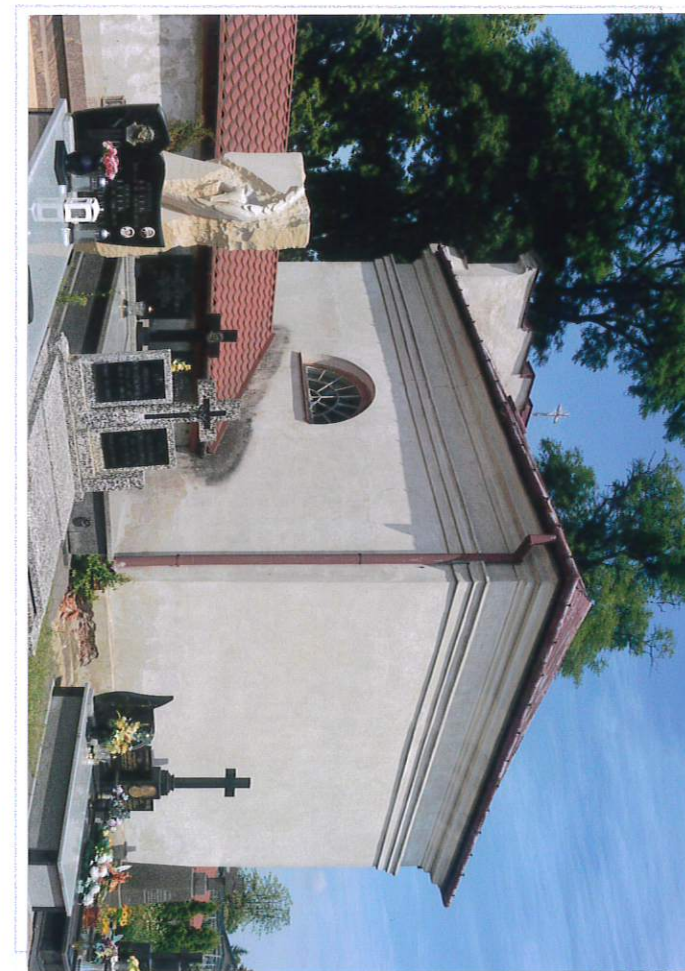
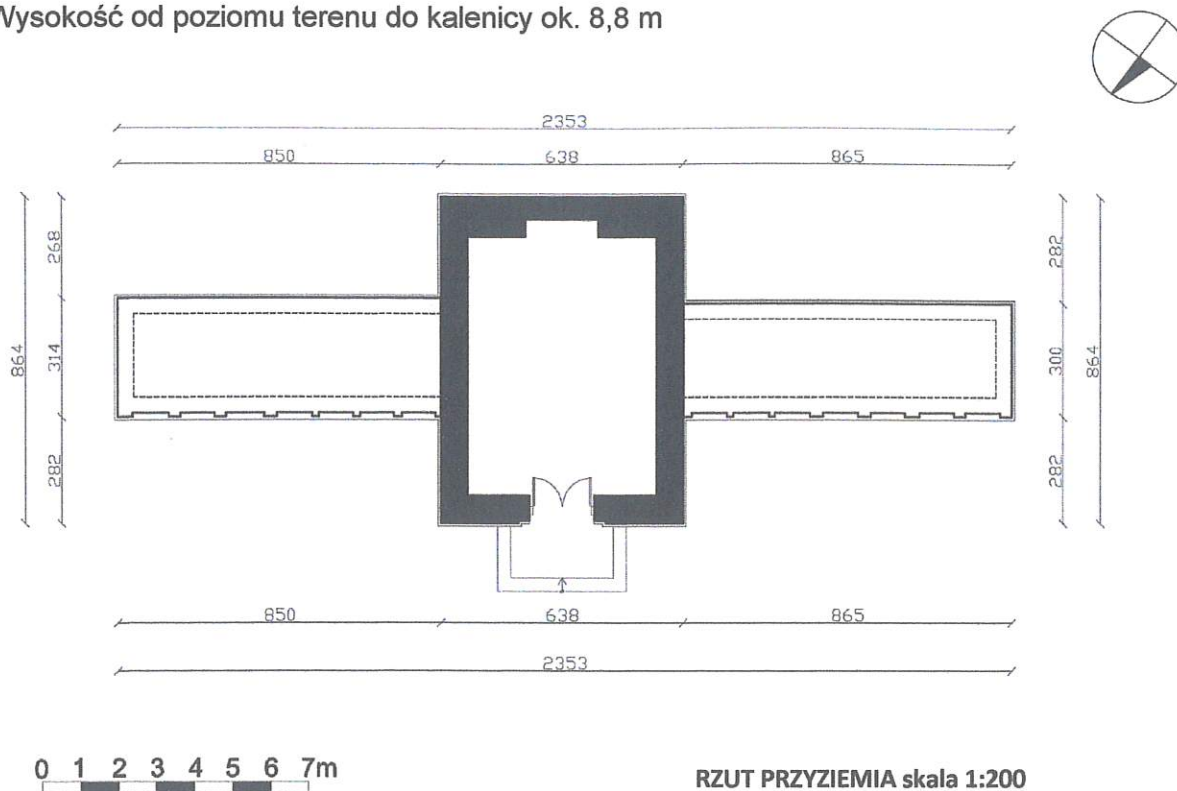
<p>14. Kubatura Kolumbarium – ok. 55,72 m³ Kaplica – ok. 437,72 m³ Razem – 549,16 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa Powierzchnia zabudowy – 106,05 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne kaplica cmentarna</p>	<p>17. Użytkowanie obecne obiekt nie użytkowany</p>
<p>18. Stan zachowania</p> <p>Ogólny stan zachowania budynku: zły</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ściany – zły; miejscowa korozja cegły (od zewnątrz w obrębie cokołu w południowo-zachodnim narożnika), wewnątrz miejscowy brak, odspojenia, łuszczenie, zabrudzenia tynków (na wysokość ok. 50-70 cm od poziomu posadzki), miejscowe zawilgocenia i nalot biologiczny (zwłaszcza na ścianie tylnej); na ścianie zachodniej widoczne pęknięcia; ▪ polichromia – łuszcząca się i odpryskująca, częściowo wtórna o niskim poziomie artystycznym; ▪ stolarka – dostateczny (wymaga konserwacji); ▪ rynny, rury spustowe – zły (nieszczelne); ▪ tablice epitafijne – stan zróżnicowany; na części tablic napisy nieczytelne; ▪ brak instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwpożarowej, wodno-kanalizacyjnej, grzewczej. 		<p>19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ brak funkcji i bieżącego remontu obiektu. <p>Postulaty konserwatorskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przeprowadzenie wzmocnienia konstrukcyjnego oraz konserwacji technicznej oraz estetycznej obiektu i umieszczonych w kolumbariach tablic epitafijnych; ▪ skucie betonowej opaski wokół obiektu, wykonanie drenażu i izolacji przeciwwilgociowej, osuszenie ścian; ▪ uzupełnienie brakujących szkłań w oknach; ▪ wymiana rynien i rur spustowych; ▪ usunięcie wtórnych warstw polichromii z odsłonięciem (i w miarę możliwości – odtworzeniem) pierwotnej. 	

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	BELSK DUŻY	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres KAPLICA CMENTARNA Z KOLUMBARIAMI ul . Szkolna, 05-622 Belsk Duży	6. Zawartość załącznika: rzut, fotografie 2-6.
2. Gmina	Belsk Duży		
3. Powiat	grójecki		
4. Województwo	mazowieckie		

Wysokość od poziomu terenu do kalenicy ok. 8,8 m

Fot. 2. Elewacja południowo-zachodnia (boczna) i południowo-wschodnia (tylna), 2019.

Opracowanie załącznika: mgr Ewelina Maciejczyk,
(data i podpis) VI 2019 r.

Maciejczyk

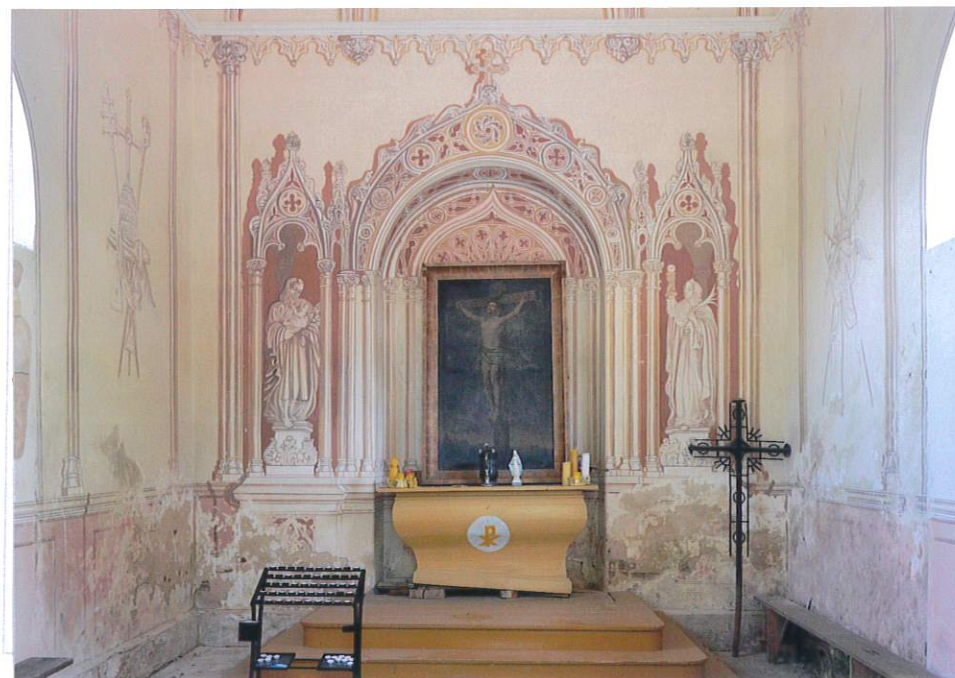
Fot. 3. Elewacja północno-wschodnia wraz z kolumbarium, 2019.

Fot. 4. Drzwi – awers, 2019.

Fot. 5. Drzwi – rewers, 2019.

Fot. 6. Polichromia wewnątrz kaplicy – ściana południowo-wschodnia, 2019.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 2

1. Miejscowość BELSK DUŻY
2. Gmina Belsk Duży
3. Powiat grójecki
4. Województwo mazowieckie

5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres
**KAPLICA CMENTARNA
Z KOLUMBARIAMI**
ul . Szkolna, 05-622 Belsk Duży

6. Zawartość załącznika:
fotografie 7-9.

Fot. 7. Polichromia wewnątrz kaplicy – sufit, 2019.

Fot. 8. Kolumbarium: A) północno-wschodnie, B) południowo-zachodnie, 2019.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis) mgr Ewelina Maciejczyk,
VI 2019 r.

Fot. 9. *Belsk Duży (gm. Belsk Duży) - kaplica cmentarna z katakumbami mur., 1822 ,
fot. Piotr Kokotkiewicz 04.10.1982, WUOZ w Warszawie Delegatura w Radomiu.*

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

- 1) *Katalog zabytków sztuki w Polsce, Tom X, zeszyt 5*, red. I. Galicka, H. Sygietyńska, Warszawa 1971, s. 3-4.

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst   mgr Ewelina Maciejczyk, VI 2019 r.

plany, rysunki   mgr Ewelina Maciejczyk, VI 2019 r.

fotografie   mgr Ewelina Maciejczyk, VI 2019 r.

Maciejczyk

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

- 1) Fotografia: *Belsk Duży (gm. Belsk Duży) - kaplica cmentarna z katakumbami mur., 1822*, fot. Piotr Kokotkiewicz 04.10.1982, WUOZ w Warszawie Delegatura w Radomiu.

26. Załączniki

- Załącznik nr 1 (rzut, fotografie 2-6),
- załącznik nr 2 (fotografie 7-9).